

Förord

Den tidigare läroplanen för den grundläggande utbildningen i Kronoby kommun, godkänd 7 juni 2006, har kompletterats och reviderats i enlighet med förändringar i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen i anslutning till stöd för lärande och skolgång.

Utbildningsstyrelsen beslutade 29.10.2010 att ändra och komplettera Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. Ändringarna baserar sig på Lagen om ändring av lagen om grundläggande utbildning (642/2010).

I korthet gäller ändringarna de stödåtgärder som lagen om den grundläggande utbildningen föreskriver att ska användas. Bildningsnämnden utsåg en arbetsgrupp att uppgöra en läroplan för förskolan och revidera och komplettera den tidigare läroplanen för den grundläggande utbildningen.

Enligt Utbildningsstyrelsen gäller de nya grunderna fr.o.m. 1.1.2011 tillsvidare och förutsätter att anordnare av grundläggande utbildning ändrar och kompletterar sina läroplaner. Anordnaren av grundläggande utbildning kan ta i bruk läroplanen 1.1.2011. Anordnaren av grundläggande utbildning ska ta i bruk läroplanen senast 1.8.2011.

Läroplanen för förskolan bygger på Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2010 fastställda av utbildningsstyrelsen. De nuvarande Grunderna för förskoleundervisningens läroplan innehåller fler förändringar, vilket har föranlett att läroplanen för förskolan helt har förnyats.

Ändringarna i läroplanen för den grundläggande utbildningen godkändes av skolsektionen och läroplanen för förskolan godkändes av bildningsnämnden 15.6.2011.

Pärmbilden är illustrerad av lektor Tom Tiainen.

Kronoby 15.6.2011

Leif Jakobsson
Bildningschef

Carina Ahlström
Dagvårdschef

Innehåll

Förord	1
FÖRSKOLAN	1
1. UPPGIFT OCH ALLMÄNNA MÅL	1
1.1. Uppgift	1
1.2. Allmänna mål för fostran, utveckling och lärande i förskolan.....	1
2. GENOMFÖRANDE AV FÖRSKOLEUNDERVISNINGEN	2
3. FÖRSKOLEUNDERVISNINGENS MÅL OCH INNEHÅLL	3
3.1. Helhetsperspektiv på undervisningen	3
4. STÖD FÖR VÄXANDE OCH LÄRANDE I FÖRSKOLEUNDERVISNINGEN	6
4.1. Det allmänna stödet i förskolan	7
4.2. Intensifierat stöd i förskolan.....	7
4.3. Särskilt stöd i förskolan.....	7
4.4. Plan för barnets lärande i förskolan och individuell plan	8
5. FORMER AV STÖD FÖR VÄXANDE OCH LÄRANDE I FÖRSKOLEUNDERVISNINGEN	9
5.1. Stöd i anslutning till arrangemang i förskoleundervisningen	9
5.1.1. Specialundervisning	9
5.1.2. Förlängd läroplikt.....	9
5.1.3. Skolberedskap	10
5.2. Övrigt stöd i förskoleundervisningen	11
5.2.1. Samarbete med hemmet.....	11
5.2.2. Ordandet av tolknings- och assistenttjänster.....	11
5.3. Elevvård i förskolan och främjandet av trygghet och säkerhet.....	13
5.3.1. Plan för elevvård.....	13
5.3.2. Krisplan och säkerhetsplan.....	16
5.3.3. Plan för att skydda barnet mot våld, mobbning och trakasseri	16
6. SPRÅKLIGA, KULTURELLA MINORITETER, SÄRSKILD PRINCIP, FRÄMMANDE SPRÅK OCH SPRÅKBAD	17
6.1. Samisktalande barn	17
6.2. Romanitalande barn	17
6.3. Barn som använder teckenspråk	17
6.4. Invandrabarn.....	17
6.5. Förskoleundervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller en pedagogisk princip.....	18
6.6. Förskoleundervisning på främmande språk och språkbud i de inhemska språken.....	18
7. UTVÄRDERING	19

FÖRSKOLAN

1. UPPGIFT OCH ALLMÄNNA MÅL

1.1. Uppgift

Förskoleundervisningen bygger på samhällets grundläggande värden. De återspeglas i den nationella lagstiftningen och i internationella deklarationer, rekommendationer och överenskommelser som syftar till att värna om de mänskliga rättigheterna och jordklotet som livsmiljö. Enligt Finlands grundlag får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Finland har även förbundit sig att följa internationella avtal, program och deklarationer som förutsätter att undervisning ordnas gemensamt så att alla barns lärande kan tryggas så väl som möjligt.

Förskoleundervisningen ska främja barnets utveckling till en human människa och en etiskt ansvarsfull samhällsmedlem genom att handleda honom eller henne att handla ansvarsfullt och att följa allmänt accepterade regler samt värdesätta andra människor.

Förskoleundervisningens centrala uppgift är att främja gynnsamma förutsättningar för barnet att växa, utvecklas och lära sig. Barnets fysiska, psykiska, sociala, kognitiva och emotionella utveckling ska stödjas och följas upp och eventuella svårigheter förebyggas. Det är viktigt att stärka barnets sunda självkänsla genom att erbjuda honom eller henne positiva inlärningserfarenheter samt möjligheter till mångsidig interaktion med andra människor. Förskoleundervisningen ska berika barnets upplevelsevärld och hjälpa barnet att inrikta sitt intresse på nya områden. Även genus specifika behov ska beaktas i förskoleundervisningen. Förskoleundervisningen ska garantera alla barn lika möjligheter att lära sig och att inleda sin skolgång.

Småbarnsfostran inklusive förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ska bilda en helhet som framskrider på ett följdriktigt sätt i enlighet med barnets utveckling. Förskoleundervisningen ska därför ordnas med beaktande av målen och innehållen i den övriga småbarnsfostran och grundläggande utbildningen. Målen för förskoleundervisningen och dess särprägel ska ändå alltid beaktas, oberoende av om förskoleundervisningen genomförs i en separat grupp eller tillsammans med andra åldersgrupper.

En förutsättning för att de uppställda målen ska kunna nås är att förskolläraren och vårdnadshavaren samt den personal som medverkar i förskoleundervisningen gemensamt tar ansvar för att barnet regelbundet deltar i förskoleundervisningen.

1.2. Allmänna mål för fostran, utveckling och lärande i förskolan

Målen för förskoleundervisningen bestäms dels utgående från varje barns individuella utvecklingsmöjligheter och förutsättningar för lärande, dels utgående från samhällets behov.

Barnets **positiva självuppfattning** ska förstärkas och deras **intresse** för och förmåga att inhämta kunskaper utvecklas. De ska kunna ta till sig baskunskaper och -färdigheter från lärandets olika delområden utgående från sin ålder och sina individuella förutsättningar. **Lärande genom lek är centralt.** Barnen lär sig att förstå gruppens betydelse i lärandeprocessen. De bevarar glädjen och entusiasmen att lära sig och vågar ta itu med nya utmaningar på ett frimodigt och kreativt sätt.

2. GENOMFÖRANDE AV FÖRSKOLEUNDERVISNINGEN

Förskoleundervisningen ordnas så att den tar hänsyn till barnens ålder och förutsättningar och främjar barnens sunda uppväxt och utveckling. Undervisningen skall genomföras i samarbete med hemmen och **den som deltar i undervisningen har rätt till en trygg förskolemiljö.**

Ett barn i förskoleundervisning har enligt lag rätt att under arbetsdagarna få läroplansenlig undervisning, handledning samt tillräckligt stöd för växande och lärande genast då behovet av stöd uppkommer. Barnet har även rätt att avgiftsfritt få den elevvård som behövs för att han eller hon ska kunna delta i förskoleundervisningen samt mat och resor.

I en förskoleundervisning, som präglas av samverkan och stöd för barnet, tar man i verksamheten hänsyn till såväl barnen, familjerna, lärarna, övrig personal och sakkunniga.

Inom förskoleundervisningen ska samarbete genomföras med den övriga småbarnsfostran och grundläggande utbildningen, särskilt med nybörjarundervisningen, social- och hälsovårdsväsendet och med övriga instanser som stödjer barnens växande och utveckling.

3. FÖRSKOLEUNDERVISNINGENS MÅL OCH INNEHÅLL

3.1. Helhetsperspektiv på undervisningen

Förskoleundervisningen bygger på en helhetssyn. Undervisningen formas av helheter, som å ena sidan anknyter till barnets liv och å andra sidan till olika innehåll, som hjälper barnet att vidga och strukturera sin världsbild. Målen för denna integrerade undervisningsform ska uppställas gemensamt och alla i barnets omgivning ska känna till dem. Barnen deltar i planeringen av temahelheterna, som på så sätt blir meningsfulla för barnen.

I en integrerad undervisning med helhetsperspektiv är själva inlärningsprocessen viktigare än de enskilda innehållsdelarna. Läraren ska sträva efter att ge barnen varierande erfarenheter och färdigheter från olika kunskapsområden, genom att använda sig av många olika arbetsmetoder. Undervisningens mål och syfte bör styra valet av arbetssätt. Indelningen i olika ämnesområden ska fungera som ett hjälpmedel för läraren.

Språk och interaktion

Målet är att väcka och öka barnets intresse för att iakttä och undersöka talat och skrivet språk. Läraren ska läsa och berätta sagor, berättelser, berättande faktatexter, dikter, ramsor m.m. för barnen så att de får möjlighet att njuta av och leva sig in i det de har hört.

Förskoleundervisningen ska lägga en grund för läs- och skrivinläringen. Barnen ska uppmuntras och vägledas språkligt så att de utvecklas till aktiva talare och lyssnare i interaktionssituationer av olika slag, både i vardaglig kommunikation och i inlärningsituationer.

Matematiskt tänkande

I förskoleundervisningen grundläggs och förstärks barns lärande i matematik. Barnen görs uppmärksamma på matematiska fenomen som förekommer i naturliga, vardagliga situationer. Barnens positiva attityd till matematik bör förstärkas.

Matematikinläring förutsätter förståelse för matematiska begrepp. Genom att klassificera, jämföra och ordna utforskar och strukturerar barnen föremål, organismer, kroppar, figurer, ämnen och fenomen utgående från deras form, antal och andra egenskaper, såväl inomhus som ute i naturen.

Etik, religion och livsåskådning

Religions- och samvetsfrihet är en rättighet som tryggas i 11 § grundlagen och som i fråga om barn i förskoleåldern nyttjas av vårdnadshavaren. I förskoleundervisningen ingår etisk fostran och kulturell åskådningsfostran. Enligt 6 § grundlagen ingår även religionsfostran alternativt livsåskådningsfostran i förskoleundervisningen. I enlighet med vårdnadshavarens val deltar barnet i religionsfostran, livsåskådningsfostran eller i annan anordnad undervisning.

I de fall då det är frågan om mycket få barn, som hör till ett visst religiöst samfund, eller barn, som inte hör till något samfund alls, eller då andra vägande skäl föreligger, kan den som anordnar förskoleundervisning besluta att inte anordna vare sig religionsfostran enligt ifråga varande samfunds övertygelse eller livsåskådningsfostran.

Den etiska fostran som ingår i förskoleundervisningen genomsyrar all verksamhet och är gemensam för hela gruppen. Den etiska fostran börjar med att utveckla självkänslan och utvidgas till att omfatta sådana sociala färdigheter som behövs i det sociala umgänget, t.ex. empati.

Den kulturella delen av åskådningsfostran är gemensam för alla barn. Barnet ska ha rätt att bli hört i livsfrågor, och möjlighet att lära sig mera om sederna i den egna kulturen och övriga religioner och kulturer som är representerade i barngruppen.

Målet för religionsfostran är att ge möjlighet att möta frågor som hör samman med religion och bekanta sig med de religiösa högtiderna samt med hur och varför de firas. Målet är också att barnen ska ha möjlighet att bekanta sig med det viktigaste innehållet i den egna religionen.

Livsåskådningsfostran har som mål att utveckla förmågan att möta frågor i anslutning till människorelationer, kulturidentitet, förhållandet mellan människa och miljö och gemenskap. Som dimensioner av denna verksamhet behandlas tolerans och måttfullhet, rättvisa och hederlighet, mod och egen identitet samt god vilja och omsorg.

Natur och miljö

Utgångspunkten för lärandet är mångfalden i barnens livsmiljö. Målet för förskoleundervisningen i natur- och miljökunskap är att barnen lär sig att förstå och uppskatta naturen och den av människan skapade miljön. Genom att iakttä med alla sinnen skaffar de sig kunskaper om den omgivande världen.

Barnen lär sig att i sin egen verksamhet beakta variationen i naturen, trivsel och estetiska aspekter i närmiljön och att agera på ett sätt som skonar och vårdar miljön. En förutsättning för att skapa ett positivt förhållande till miljön, är att barnet upplever sin livsmiljö som en trygg och intressant plats för lek och utforskningar.

Barnens miljömedvetenhet stöder sig på ett problemcentrerat, utforskande sätt att närma sig ämnet, där utgångspunkten är olika frågor, företeelser och händelser i anslutning till miljön.

Hälsa

I förskoleundervisningen främjas barnens fysiska, psykiska och sociala hälsa samt växande och utveckling. Genom lärarens handledning blir barnen medvetna om sig själva i förhållande till andra och till omgivningen och de ges positiva upplevelser och möjligheter till samverkan. I naturliga dagliga situationer främjas barnens förmåga att förstå och ta ansvar för sin hälsa och säkerhet.

Läraren visar barnen hur de kan röra sig tryggt i näromgivningen. Barnen vägleds att ta hand om sin hälsa och sin dagliga, personliga hygien. Den vuxne stöder barnens hälsosamma matvanor och goda seder och bruk.

Genom verksamhet och umgängesfostran vägleds barnen i positiva människoförhållanden, ett sunt känsloliv och i att undvika våld. Barnens växande och utveckling stöds genom att den vuxne skapar balans mellan arbete, vila och rekreation.

Daglig, varierande motion är nödvändig för barnens harmoniska växande, utveckling och hälsa. Med hjälp av motion och lek tränas barnens fysiska och motoriska kondition, deras rörelsekontroll och motoriska basfärdigheter. Barnens finmotorik, handens färdigheter och koordinationen mellan öga och hand utvecklas i de dagliga rutinerna. Barnen ges tillfälle både till ledd gymnastik och till självständiga fysiska aktiviteter och lek. Barnen uppmuntras till att fungera självständigt, ta initiativ och visa samarbetsvilja i gruppen samt till att frimodigt delta i olika rörelseaktiviteter. Den vuxne lär barnen förstå motionens betydelse för människans välmående och hälsa.

Konst och kultur

Musik och konst spelar en viktig roll i förskoleundervisningen för utvecklandet av barnens känsloliv, kunskaper och färdigheter. Barnens kreativitet, fantasi och uttrycksförmåga utvecklas då de får göra bilder, tillverka föremål, musicera, öva drama, dansa och röra sig. Barnen bereds tillfälle att få uppleva och njuta av konst och att diskutera vad de upplevt. Barnen söker kunskap om sig själva och företeelserna i den omgivande världen genom leken samt genom att utforska och experimentera. Barnen lär sig värdesätta det egna och andras arbete.

Utvecklingen av känsligheten i sinnesförmåelserna, iakttagelseförmågan och gestaltningförmågan stöds. På detta sätt fördjupas barnens inlärningsprocesser och de lär sig tanke- och problemlösningsfärdigheter och färdigheter för livet

Barnen ska ha möjligheter att bekanta sig med medierna och lära sig att använda dem. Barnen uppmuntras att uttrycka sig mångsidigt i samband med olika tematiska helheter. Barnen lär sig att förhålla sig kritiskt till information. Läraren undersöker bilder tillsammans med barnen och diskuterar deras betydelseinnehåll och visuella uttryck. Barnen vägleds i att utforska ljudvärlden och musikens funktion i kommunikationen.

4. STÖD FÖR VÄXANDE OCH LÄRANDE I FÖRSKOLEUNDERVISNINGEN

Principerna som styr ordnandet av stöd

Grunden för verksamheten och stödet i förskoleundervisningen är de mål som ställts upp i samråd med hemmet och som upprätthåller barnets grundtrygghet och stöder barnets helhetsmässiga växande. **I första hand ska man stöda utvecklingen av barnets positiva jaguppfattning och sunda självkänsla, samt sörja för ett jämlikt medlemskap i gruppen.** Arbetet ska vara lekfullt och bygga på aktiv handledning av individen och gruppen med utgångspunkt i barnets utvecklingsnivå.

Stödet för växande och lärande innebär både lösningar i anslutning till gemenskapen och den pedagogiska miljön och lösningar som möter barnens individuella behov. Då förskoleundervisningen och stödet planeras ska man beakta att barnets behov av stöd kan variera från tillfälligt till kontinuerligt, från mindre till mer omfattande och från en form av stöd till flera former av stöd.

Varje barn ska ha möjlighet att utgående från sina förutsättningar få stöd för växande och lärande. Förskoleundervisningen ska ta hänsyn till mångfalden av barn och barns olika förutsättningar för lärande och sätt att lära sig, samt till barnens kulturella bakgrund. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att bedöma behovet av stöd hos ett barn som beviljats uppskov med skolstarten.

Barnen ska uppmuntras till att ta initiativ och ansvar och de ska erbjudas utmaningar och få sådan handledning och sådant stöd som främjar utvecklingen. Barnets sunda självkänsla stärks genom möjligheter till positiva inlärningserfarenheter, uppmuntrande respons och med att erbjuda mångsidig interaktion. Uppmärksamhet ska ägnas åt att i ett tidigt skede upptäcka faktorer som utgör hinder för lärandet och inlärningssvårigheter. Det är nödvändigt att upptäcka faktorer som påverkar barnet, genomförandet av förskoleundervisningen och verksamhetsmiljön.

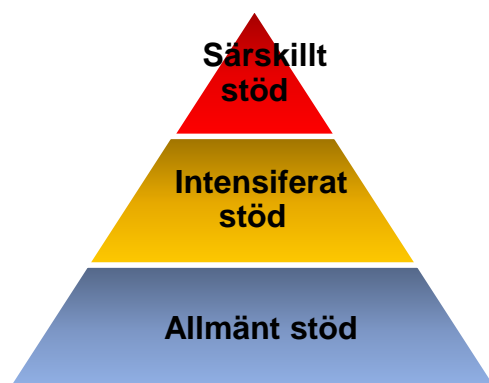
Barnet har rätt att få tillräckligt stöd genast när behov uppstår. Hur stödet kan genomföras i praktiken definieras i den Pedagogiska handboken. Då behovet av stöd bedöms kan resultat från barnets hälsoundersökningar samt från resultat i eventuella andra undersökningar utnyttjas. Ifall ett barn deltar i förskoleundervisning och dessutom använder andra tjänster inom småbarnsfostran, är samarbetet mellan dessa viktigt för att barnets behov av stöd för växande och lärande ska kunna upptäckas och stödet genomföras.

Vårdnadshavaren ska informeras om stödåtgärderna och ges möjlighet att ge sin syn på att barnet ges stöd. Barnet ges stöd i den egna förskolegruppen om ordnandet av stöd inte nödvändigt förutsätter att barnet flyttas till en annan förskolegrupp eller till en annan lämplig plats där förskoleundervisning ordnas.

Den fysiska och sociala pedagogiska miljön och de stödåtgärder som behövs ska ordnas så att barnet kan delta i förskolegruppens aktiviteter så mycket som möjligt. Barnet stöds med olika flexibla arrangemang så som kompanjonundervisning eller med arbete i smågrupp eller individuellt arbete. Det är speciellt viktigt att se till att stödet fortsätter då barnet övergår från den övriga småbarnsfostran till förskoleundervisning och från förskoleundervisningen till den övriga grundläggande utbildningen

Stöd i särskilda situationer

Ett barn kan behöva stöd i vissa särskilda situationer, till exempel i samband med sjukdom. En kommun inom vilken ett sjukhus är beläget är skyldig att för elever som är patienter på sjukhuset ordna utbildning i den omfattning detta är möjligt. Kommunen där barnet bor ansvarar för att ordna förskoleundervisning för barn som är placerade utanför hemmet.

4.1. Det allmänna stödet i förskolan

Varje barn har rätt till högklassig förskoleundervisning och möjlighet att få handledning och stöd för växande och lärande under alla förskolans arbetsdagar. I förskoleundervisningen ska man ta hänsyn till alla barns förutsättningar och behov.

4.2. Intensifierat stöd i förskolan

Barn som för sitt växande och lärande och som för sin inläring eller skolgång behöver regelbundet stöd eller flera olika former av stöd samtidigt ska utgående från en **pedagogisk bedömning** ges intensifierat stöd i enlighet med en **plan för barnets lärande**.

Intensifierat stöd ges då det allmänna stödet inte är tillräckligt och definieras närmare i den Pedagogiska handboken.

4.3. Särskilt stöd i förskolan

Särskilt stöd ska ges barn för vilka förskoleundervisning inte annars kan ordnas med anledning av svårigheter i anslutning till växande och lärande. Barnets förutsättningar kan ha försämrats på grund av exempelvis handikapp, sjukdom, funktionsstörning eller riskfaktorer i anslutning till uppväxtmiljön.

Särskilt stöd ordnas antingen inom den allmänna läroplikten eller inom en förlängd läroplikt. Det särskilda stödet består av specialundervisning enligt **beslutet om särskilt stöd** samt övriga stödformer inom förskoleundervisningen. Beslutet om särskilt stöd föregås av en **pedagogisk utredning**. För barn som får särskilt stöd ska en **individuell plan** göras upp.

Se den pedagogiska handboken.

4.4. Plan för barnets lärande i förskolan och individuell plan

En plan för barnets lärande i förskolan kan göras upp för varje barn.

Ett barn som för växande och lärande behöver regelbundet stöd eller flera former av stöd samtidigt ska få intensifierat stöd i enlighet med en **plan för barnets lärande**.

För barn som beviljats beslut om särskilt stöd uppgörs en **individuell plan** för hur förskoleundervisningen ska ordnas.

I den pedagogiska handboken finns modeller för hur plan för barnets lärande samt individuell plan ska uppgöras.

5. FORMER AV STÖD FÖR VÄXANDE OCH LÄRANDE I FÖRSKOLEUNDERVISNINGEN

5.1. Stöd i anslutning till arrangemang i förskoleundervisningen

5.1.1. Specialundervisning

Barn som har svårigheter i sitt växande och lärande har rätt att få specialundervisning på deltid vid sidan av den övriga undervisningen. Specialundervisning på deltid kan ges på samtliga stödnivåer. Ett barn som behöver specialundervisning på heltid ska överföras till särskilt stöd och få en individuell undervisningsplan.

Med beaktande av vad som är till barnets fördel samt förutsättningarna för ordnandet av förskoleundervisningen, ordnas specialundervisningen i samband med den övriga förskoleundervisningen eller delvis eller helt i en specialgrupp eller på något annat lämpligt ställe. Då undervisningsgrupperna bildas ska man beakta alla barns möjligheter att nå de mål som uppställts i läroplanen.

Läraren behöver färdigheter i att använda olika arbetssätt och pedagogiska metoder som stöder barnens olika behov. Specialläraren och specialbarntädgårdsläraren har även sakkunskap som behövs för handledning och stöd

Stödet till barnet kan ges i gruppen, i mindre grupp eller individuellt.

Förskolläraren ansvarar för alla barn i gruppen, även barn med speciella behov. Specialbarntädgårdsläraren kartlägger och planerar tillsammans med förskolläraren och barnteamet barnens behov. Specialbarntädgårdsläraren erbjuder specialundervisning åt barn under särskilt stöd och specialundervisning på deltid till barn som finns under intensifierat och allmänt stöd. Specialbarntädgårdsläraren handleder personalen. Handledningen kan också ges av de terapeuter som är involverade i barnets vård eller av habiliteringshandledare från andra organisationer.

5.1.2. Förlängd läroplikt

Om ett handikapp eller en sjukdom hos ett barn medför att de mål som ställts för den grundläggande utbildningen uppenbarligen inte kan nås under nio år, blir barnet läropliktigt ett år tidigare än vad som bestäms och läroplikten fortgår i 11 år. Förskoleundervisningen kan i specialundervisningen för elever som omfattas av förlängd läroplikt omfatta ett eller två år. Syftet är att förbättra barnets förutsättningar så att barnet ska klara den grundläggande utbildningen så bra som möjligt.

Till dem som omfattas av förlängd läroplikt hör gravt handikappade barn. De är bland andra syn- och hörselskadade samt på annat sätt fysiskt eller intellektuellt gravt handikappade barn eller barn med försenad utveckling. Även en svår sjukdom kan utgöra orsak till förlängd läroplikt.

Ett beslut om förlängd läroplikt fattas i regel före barnet blir läropliktigt. Då fattas även beslut om läroplikten uppkommer. Barn som omfattas av förlängd läroplikt har rätt till förskoleundervisning från och med början av höstterminen det år barnet fyller fem år. Ett beslut om förlängd läroplikt behövs innan förskoleundervisningen inleds för att rätten till den ska kunna förverkligas.

Samarbete mellan olika förvaltningar är en förutsättning för att barn ska kunna vägledas att få stöd i ett tillräckligt tidigt skede. Barnets vårdnadshavare ska i tillräckligt god tid få information om de olika alternativen av förlängd läroplikt och om följderna av olika val. Vårdnadshavaren avgör om barnet deltar i förskoleundervisning som föregår läroplikten. Hur länge barnet ska gå i förskola och när barnet ska inleda den grundläggande utbildningen ska planeras utgående från barnets framsteg, behovet av stöd och situationen som helhet.

Undervisningen för ett barn som omfattas av förlängd läroplikt kan ordnas alternativt på följande sätt:

- Barnet börjar i frivillig förskoleundervisning det år då barnet fyller fem år, fortsätter följande år inom den läropliktsenliga förskoleundervisningen och inleder därefter den grundläggande utbildningen.
- Barnet inleder den läropliktsenliga förskoleundervisningen det år då barnet fyller sex år, deltar i förskoleundervisningen ett år och inleder därefter den grundläggande utbildningen. Det extra året görs i så fall i början av den grundläggande utbildningen.
- Barnet inleder den läropliktsenliga förskoleundervisningen det år då barnet fyller sex år och deltar i förskoleundervisningen två år. Barnet inleder då den grundläggande utbildningen ett år senare än vad som bestämts, det vill säga det år då barnet fyller åtta år. Ett separat förvaltningsbeslut ska fattas om inledandet av den grundläggande utbildningen ett år senare än vad som bestämts.

För ett barn som omfattas av förlängd läroplikt och ges särskilt stöd, **ska alltid en individuell plan göras upp** för hur förskoleundervisningen ska ordnas då den inleds. Då planen görs upp ska, med vårdnadshavarens tillstånd, den plan för småbarnsfostran och den habiliteringsplan som eventuellt gjorts upp för barnet utnyttjas. I den individuella planen definieras vilket stöd barnet behöver och hur det stödet förverkligas.

Om ett barn inte längre omfattas av förlängd läroplikt, ska ett beslut fattas om att den förlängda läroplikten upphör och barnet då övergår till att omfattas av den allmänna läroplikten.

5.1.3. Skolberedskap

Skolberedskapen följs längs hela förskoleåret genom observation och föräldrasamtal. De barn vars mognad verkar oklar har möjlighet till en bedömning av specialbarntädgårdsläraren/ specialläraren och eventuellt också psykolog.

5.2. Övrigt stöd i förskoleundervisningen

5.2.1. Samarbete med hemmet

Förskoleundervisningen ska genomföras i samarbete med hemmen. Barnet lever samtidigt under inflytande från hemmet, förskoleundervisningen och från eventuell övrig småbarnsfostran. Detta förutsätter interaktion och samarbete mellan dessa fostrande enheter i syfte att stöda barnets helhetsmässiga sunda växande, utveckling och lärande. Interaktionen med hemmet ökar förskollärarens kunskap om barnet och är till hjälp vid planeringen och genomförandet av förskoleundervisningen.

Vårdnadshavaren känner sitt eget barn och har det primära ansvaret för fostran av sitt barn.

Förskolepersonalen stöder hemmet i den fostrande uppgiften och svarar för sin del för barnets fostran under förskoletiden. Med tanke på barnets trivsel, växande och lärande är det viktigt att skapa en tillitsfull kontakt mellan personalen och vårdnadshavarna.

Vårdnadshavarna har möjlighet att vara delaktiga i att ställa upp mål för, planera och utvärdera det fostrande arbetet i förskoleundervisningen t.ex. i förstadsblanketten, föräldrasamtal och utvärdering. Samarbetet förutsätter att förskolepersonalen är aktiv och tar initiativ, samt diskuterar och informerar om vårdnadshavarens, förskollärarens och barnets rättigheter och skyldigheter. Utgångspunkten för samarbetet är de olika parternas ömsesidiga respekt.

Vårdnadshavarna ska informeras om läroplanen för förskoleundervisningen, hur förskoleundervisningen anordnas, barnets behov av stöd och möjligheter att få stöd.

I behandlingen av ett enskilt barns ärende ska vårdnadshavaren informeras om hur uppgifternas hantering sker. Vid överföringar mellan olika enheter/grupper ska bestämmelser kring sekretess noga följas. Sekretessen finns som stöd för samarbetet med hemmet, vilket utgör en bredare grund för barnets växande, lärande och utveckling. I samarbete med hemmet bör man redogöra för betydelsen av vårdnadshavarnas specifika samtycke, för att behandlingen av barnets ärende skall ges stöd.

Olika samarbetsformer som stöder dialogen med hemmet och förskoleundervisningen behöver fungera väl. Hur samarbetet sker definieras i förskolans verksamhetsplan.

5.2.2. Ordandet av tolknings- och assistenttjänster

Handikappade elever och andra elever i behov av stöd har rätt att avgiftsfritt få sådana tolknings- och biträdestjänster som är en förutsättning för att de skall kunna delta i undervisningen. Syftet med tolknings- och assistenttjänsterna är att garantera grundförutsättningar för växande och lärande för barnet i förskoleundervisningen och en så hinderfri inlärningsmiljö som möjligt.

De som arbetar med barnet ska tillsammans planera kommunikationsstödet för barnet i olika inlärningssituationer och vid behov anlita olika sakkunniga. De ska även planera de övriga stödåtgärderna, såsom barnets placering i förskoleundervisningen, individuella läromedel och undervisningsmaterial samt eventuella hjälpmedel som barnet behöver. Den person som bistår med tolkningstjänster kan hjälpa ett eller flera barn samtidigt i en inlärningssituation. Även läraren kan hjälpa barnen genom att kommunicera med hjälp av tecken eller andra symboler.

Det stöd som assistenten ger ska stöda barnet att bli självständigt och att ta egna initiativ och hjälpa barnet att utveckla en positiv självkänsla. Syftet med assistenttjänsterna är att stöda det enskilda barnet så att han eller hon kan ta allt mera ansvar för sitt arbete. Det stöd som assistenten ger kan riktas till ett enskilt barn eller till hela förskolegruppen.

Stöd till ett enskilt barn kan ges på del- eller heltid. Lärarens uppgift är att planera, undervisa och utvärdera barnets och hela gruppens växande och lärande. Assistenten ska stöda och hjälpa barnet att utföra uppgifter i anslutning till växande och lärande och den habilitering som stöder växandet och lärandet enligt lärarens eller terapeuternas anvisningar och vid behov delta i planeringen av stödet. Assistenten ska handleda barnet i de dagliga situationerna i förskoleundervisningen.

Lärarna och elevvårdspersonalen bedömer tillsammans behovet, omfattningen och arten av tolknings- och assistenttjänsterna för barnet och utnyttjar då även information som de har fått av barnets vårdnadshavare och eventuella utlåtanden av utomstående sakkunniga.

Tolknings- och assistenttjänster inom allmänt stöd

Ett barn kan behöva tolknings- eller assistenttjänster utan att han eller hon behöver annat stöd. I synnerhet behovet av assistenttjänster kan också vara kortvarigt.

Tillräckliga tolkningstjänster i rätt tid samt möjlighet till kommunikationsmedel som stödjer och ersätter tal stödjer barnets växande och lärande och förebygger att inlärningssvårigheter uppkommer och förvärras. Det stöd som en assistent ger förbättrar det enskilda barnets eller förskolegruppens förutsättningar för växande och lärande. Med hjälp av assistentens insats kan man någon gång helt och hållet förebygga behovet av intensifierat eller särskilt stöd.

Tolknings- och assistenttjänster inom intensifierat stöd

I den pedagogiska bedömningen ska barnets behov av tolknings- och assistenttjänster utvärderas innan det intensifierade stödet inleds. I den plan som ska göras upp för barnets lärande då det intensifierade stödet inleds, ska barnets behov av och mål för tolknings- och assistenttjänster samt genomförandet och uppföljningen antecknas ordnandet av stödtjänsterna, personernas ansvarsområden och uppföljningen av genomförandet av stödtjänsterna.

Tolknings- och assistenttjänster inom särskilt stöd

Tillräckligheten och effekten av de tolknings- och assistenttjänster som barnet fått i samband med det intensifierade stödet och behovet av tolknings- och assistenttjänster i fortsättningen ska utvärderas i en pedagogisk utredning. I beslutet om särskilt stöd bestäms de tolknings- och biträdestjänster som ska ordnas för barnet. Då man fattat beslut om särskilt stöd för barnet ska en individuell plan för barnets lärande i förskolan göras upp, i vilken de stödtjänster som ska ordnas för barnet ska beskrivas, samt vilka personer som har del i ordnandet av stödtjänsterna, personernas ansvarsområden och uppföljningen av genomförandet av stödtjänsterna.

5.3. Elevvård i förskolan och främjandet av trygghet och säkerhet

5.3.1. Plan för elevvård

Småbarnsfostran inklusive förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ska bilda en helhet som framskrider på ett följdriktigt sätt i enlighet med barnets utveckling. Förskoleundervisningen ska därför ordnas med beaktande av målen och innehållen i den övriga småbarnsfostran och grundläggande utbildningen.

Elevvård hör till alla som arbetar inom förskola och småbarnsfostran och till de myndigheter som ansvarar för elevvårdstjänster, dvs. hälsovården och det förebyggande barnskyddsarbetet. Elevvård är att främja och upprätthålla barnets goda inlärning, goda fysiska och psykiska hälsa och sociala välbefinnande samt verksamhet som ökar förutsättningarna för dessa.

Inom elevvården är strävan att i så tidigt skede som möjligt förebygga, upptäcka, lindra och eliminera hinder för växande och lärande, inlärningssvårigheter och andra problem. Detta är förebyggande barnskyddsarbete.

Det är viktigt att hela tiden ha en öppen och ärlig kontakt med hemmen. Inget problem är för litet för att dryftas och personalen bör ha beredskap för att ta upp oron. Elevvårdsarbetet styrs av tillit, respekt för barnet och vårdnadshavaren samt av stödande av delaktighet. Vårdnadshavarna informeras om elevvården på föräldramöten eller i informationsblad. Regelbundna utvecklingssamtal och möten med vårdnadshavarna ordnas samt telefonkontakt efter behov.

Barnens sunda växande och utveckling stöds med måltider. Vid planering av måltider och mellanmål beaktas den sociala betydelsen, målen för närings- och umgängesfostran och måltidsstundens rekreativa uppgift.

Övervakning vid väntan på transporter och säkerheten under resorna sörs för genom att avtala gemensamma förfaringssätt. Vårdnadshavarna bör få information om kommunens förfaringssätt och arrangemang vid transporter.

Det är viktigt med gott samarbete för att göra övergångarna mellan småbarnsfostran – förskola – skola så smidiga som möjligt. Här krävs strukturerat yrkesövergripande samarbete. Detta beskrivs i årsklockan (se den pedagogiska handboken).

Tystnadsplikt och sekretess

- Inom elevvårdsarbetet behandlas många uppgifter som gäller barnet eller familjen och som enligt lagstiftningen är sekretessbelagda. Med sekretess avses både att en handling ska hållas hemlig och att en uppgift inte får röjas muntligen, det vill säga tystnadsplikt. En sekretessbelagd uppgift får inte användas till egen fördel eller till skada för andra. Uppgifter som är sekretessbelagda är bl.a. barnets och familjens personliga förhållanden, ekonomiska situation, hälsotillstånd och handikapp. Sekretessbelagda är också uppgifter om att ett barn fått intensifierat eller särskilt stöd och handlingar som gäller elevvård och de uppgifter som ingår i dem. Även resultat i psykologiska test av ett barn eller lämplighetsprov är sekretessbelagda. Det intyg som barnet får efter avslutad förskoleundervisning är offentligt.
- All personal, även praktikanter, inom förskola och småbarnsfostran är bundna av TYSTNADSPLIKT. Detta innebär att de inte får yttra uppgifter om barnen eller deras familjer till utomstående, som t.ex. andra barns föräldrar, personalens familjemedlemmar, vänner eller på sociala medier. Även efter att personalen inte längre är anställda inom dagvåden eller förskolan gäller denna tystnadsplikt.
- De som deltar i elevvårdsarbetet inom förskolan har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av varandra få och till varandra samt till barnets lärare och den myndighet som ansvarar för verksamheten ge ut information som är nödvändig för att ändamålsenligt anordna undervisningen för barnet eller för att trygga säkerheten. Med specifikt skriftligt samtycke av vårdnadshavaren kan sekretessbelagda uppgifter även begäras från andra håll då det är nödvändigt för att ordna undervisningen.
- När det gäller småbarnsfostran får enligt Lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (810/2000) uppgifter ur en sekretessbelagd handling lämnas ut med vårdnadshavarnas uttryckliga samtycke. Om samtycke inte kan erhållas får utan hinder av sekretess lämnas ut uppgifter som är nödvändiga för att vård och omsorg ska kunna utredas, ordnas eller genomföras.
- När ett ärende som gäller ett enskilt barn behandlas i barnteamet får endast de som deltar i barnets växande och lärande och anordnar elevvård och till vars uppgifter behandlingen av barnärenden omedelbart hör delta i behandlingen.
- Enligt barnskyddslagen har alla som arbetar med barn utan hinder av sekretessbestämmelserna skyldighet att anmäla till de sociala myndigheterna om de i sin uppgift fått kännedom om att ett barn på något sätt far illa.

Barnteamets sammansättning:

Småbarnsfostran och förskola

Barnteam bestående av

- Specialbarntädgårdslärare / speciallärare
- Psykolog
- Hälsovårdare / område
- Dagvårdsledare / daghemsföreståndare per område
- Dagvårdschef vid behov
- Förskollärare / barnträdgårdslärare deltar utgående från barnets behov
- Socialarbetare vid behov
- Familjeterapeut vid behov

Barnteamet samlas var sjätte vecka enligt en tidtabell som uppgörs på höstens första möte.

Årvis genomgång

Småbarnsfostran

- Plan för småbarnsfostran (Vasu)
- Lene (4 åringar) påbörjas under 2011 vid rådgivningarna
- Kehu (5 åringar) fortsätter ännu under 2011
- Föräldrasamtal
- Samarbete med specialbarntädgårdslärare och blivande barntädgårdslärare inför förskolestarten

Förskola

- Förstadagsblanketten
- Förskolekartläggning
- Föräldrasamtal
- Samarbete med speciallärare och blivande klasslärare inför skolstarten

Principer för arbetet

Barnteamet fungerar som en övergripande elevvårdsgrupp för barnarbetet inom småbarnsfostran och förskolan i Kronoby kommun.

Barnteamet behandlar både barnärenden och mera övergripande ärenden och kan ge rekommendationer om stödåtgärder. Både vårdnadshavare och personal kan initiera ärenden till barnteamet. I enskilda barnärenden bör vårdnadshavarna vara informerade om att deras barn behandlas i barnteamet. Detta görs så att man vid verksamhetsårets början informerar om barnteamets verksamhet och begär vårdnadshavarnas skriftliga samtycke. De vårdnadshavare som inte samtycker till detta tar man personligen kontakt med om det finns behov. Vid varje möte förs mötesprotokoll samt barnvisa anteckningar över beslut som berör varje enskilt barn.

Dagvårdsledaren / daghemsföreståndaren per område leder gruppen och skriver föredragningslista samt mötesprotokoll. Ärenden initieras på förhand till dagvårdsledaren. Den barnteamsmedlem som initierat ärendet förbereder och föredrar ärendet på mötet enligt protokoll vid barnteamsmöte (se den pedagogiska handboken). Barnteamet utser inom teamet en sekreterare, som skriver anteckningarna över besluten som gjorts i varje enskilt fall. Mötesprotokollen och beslutsanteckningarna över besluten förvaras i ett låst arkiv hos dagvårdsledaren / daghemsföreståndaren.

Barnteamets uppgifter

- följer upp och utvärderar barnens hälsa och säkerhet i småbarnsfostran och förskola
- stöder personalen i arbetet för att skapa gemenskap och delaktighet
- bistår med råd och hjälp i elevvårdssituationer
- planerar i samråd med vårdnadshavarna och personalen fostran av barn i behov av särskilt eller intensifierat stöd
- är ett team där personalens oro för ett enskilt barn kan tas upp
- planerar, koordinerar och följer kontinuerligt upp barn som bedömts ha behov av vårdande åtgärder (t.ex. terapier, stödande samtal, hälsovård)
- ger akt på och följer upp barnets helhetsmässiga välbefinnande, dess fysiska, psykiska och sociala växande och utveckling
- planerar stöd till barnet vid olika svårigheter i anslutning till livssituation, t.ex. familjevåld, rusproblem eller mentala problem i familjen
- ansvarar för det förebyggande arbetet och uppdaterar elevvårdsplanen, planen mot mobbning och trakasserier och kris- och säkerhetsplanerna regelbundet.
- samarbetar efter behov yrkesövergripande med övriga tjänsteinnehavare inom social- och hälsovårdssektorn, sakkunniga inom elevvårdstjänster, m.fl.

5.3.2. Krisplan och säkerhetsplan

Planen/planerna ska göras upp på enheten och ska innehålla beskrivning på följande:

- förebyggande av krissituationer och beredskap inför sådana
- samarbetet och den inbördes arbets- och ansvarsfördelningen i beredskapen inför och i krissituationer
- samordning av räddningsplan och övriga säkerhetsanvisningar
- anvisningar vid olika plötsliga krissituationer
- principer för ledning och intern och extern informationsgång, informationsgången mellan förskolenheterna och anordnaren av förskoleundervisning vid plötsliga kriser
- ordnandet av psykosocialt stöd och psykosocial eftervård
- information om krisplanen, handledning om innehållet i planen, samt övningar i beredskapen
- uppdatering och utvärdering av krisplanen

5.3.3. Plan för att skydda barnet mot våld, mobbning och trakasseri

Planen/planerna ska göras upp på enheten och ska innehålla beskrivning på följande:

- förebyggande av mobbning och ingripande när sådant förekommer
- förebyggande av våldsamt och aggressivt beteende samt ingripande när sådant förekommer
- förebyggande av trakasseri och ingripande när sådant förekommer
- hur ärendet behandlas på individens, gruppens och hela förskolegemenskapens nivå, det individuella stödet för barnet, och den behövliga vården både för den som varit föremål för handlingen och för den som utfört handlingen
- förfaringssätt för kontakt till hemmet och samarbetet med vårdnadshavare
- samarbetet med myndigheter
- information om planen och hur personalen i förskoleundervisningen, barnen
- och vårdnadshavarna samt samarbetsparter ska göras förtrogna med planen
- uppdatering av planen, uppföljning av genomförandet av planen, och den dokumentation som ska göras vid uppföljningen av planen.

6. SPRÅKLIGA, KULTURELLA MINORITETER, SÄRSKILD PRINCIP, FRÄMMANDE SPRÅK OCH SPRÅKBAD

6.1. Samisktalande barn

Samisktalande barn har rätt till förskoleundervisning på någon av de tre varianter av samiska som talas i Finland: enaresamiska, koltsamiska och nordsamiska. Ifall detta blir aktuellt i Kronoby kommun bör en egen läroplan utarbetas.

6.2. Romanitalande barn

I förskoleundervisningen för rombarn måste hänsyn tas till de speciella behov som beror på romernas kultur och i mån av möjlighet anordnas undervisning i romani. Avsikten med undervisningen i romani är att stärka barnens identitet och kulturella medvetenhet samt att ge dem möjligheter till en fungerande, tvåspråkig kulturidentitet.

Målen för undervisningen i romani är att barnen får bekanta sig med språket genom lek och ramsor, att utvidga deras ordförråd, att främja deras satsförståelse samt att uppmuntra dem att använda sitt eget språk när de umgås med varandra. Undervisningen bör stöda bevarandet och förstärkandet av den muntliga traditionen. Att främja och berätta om romernas kultur, livsstil, yrken och historia är en viktig del av förskoleundervisningen.

Förskoleundervisningen ska i synnerhet ge rombarnen undervisning i finska/svenska och i handens färdigheter. Ifall detta blir aktuellt i Kronoby kommun kontaktas sakkunniga inom området.

6.3. Barn som använder teckenspråk

Barn som får teckenspråkig förskoleundervisning kan ha någon av följande språkliga bakgrunder: teckenspråk som modersmål, teckenspråk som första språk eller teckenspråk som andra språk.

Förskoleundervisningen för teckenspråkiga genomförs i första hand i teckenspråkiga eller i blandade grupper med barn som använder teckenspråket och barn som använder talat språk.

Förskoleundervisningens mål uppnås i den teckenspråkiga kommunikationen mellan den vuxne och barnet. I kommunikationen beaktas att denna i huvudsak sker visuellt. I blandgrupper genomförs förskoleundervisningen så att de teckenspråkiga barnen kan delta i verksamheten så fullödigt som möjligt. Tolkning till teckenspråk kan vid behov tillgripas för att säkerställa undervisningen och fostran.

6.4. Invandrabarn

Se läroplan för den undervisning som förbereder den grundläggande utbildningen!

6.5. Förskoleundervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller en pedagogisk princip

Enligt 7 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) kan statsrådet bevilja en registrerad sammanslutning eller stiftelse tillstånd att ordna sådan undervisning, även förskoleundervisning, som avses i lagen om grundläggande utbildning. I tillståndet att ordna utbildning kan utbildningsanordnaren ges en särskild undervisningsuppgift som baserar sig på en viss världsåskådning eller en viss pedagogisk princip. Ifall detta blir aktuellt bör en egen läroplan uppgöras för denna verksamhet.

6.6. Förskoleundervisning på främmande språk och språkbud i de inhemska språken

Förskoleundervisningen kan ordnas så att den bygger på sådana pedagogiska tillvägagångssätt som betonar språket, som t.ex. förskoleundervisning på ett främmande språk, eller språkbud i något av de inhemska språken. När dessa tillvägagångssätt används är det särskilt viktigt att barnets vårdnadshavare får tillräckligt med information om den verksamhetsfilosofi som tillämpas och om de specifika målen för undervisningen. Bestämmelser om undervisningsspråket i förskoleundervisningen ingår i lagen om grundläggande utbildning.

Den förskoleundervisning som ges på undervisningsspråket och den som ges på ett annat språk ska bilda en helhet. I sådan undervisning eftersträvas förutom de allmänna målen också specifika mål. I sin snävaste form är målet att väcka barnets intresse för språket. I sin vidaste form är strävan att ge barnet färdigheter att fungera i en tvåspråkig miljö och förutom på undervisningsspråket också inhämta kunskaper på ett annat språk. Det långsiktiga målet kan då vara att barnen, då de flyttat över till den grundläggande utbildningen, kan få undervisning såväl på förskolans undervisningsspråk som på det andra språket. Om det i samma grupp finns barn med olika språklig bakgrund är också deras individuella mål för språkinläringen olika. För att nå målen ska undervisningen därför vid behov differentieras. Ju mer det andra språket används i förskoleundervisningen, desto större krav ställer detta på den pedagogiska miljön.

7. UTVÄRDERING

Utvärderingen i förskoleundervisningen baserar sig på hur de allmänna målen för förskoleundervisningen och eventuella, för barnet, uppställda andra mål, som antingen finns nedskrivna i planen för barnets lärande i förskolan eller på annat ställe, har förverkligats. Utvärderingen sker kontinuerligt i samverkan mellan läraren och barnet under arbetets och lärandeprocessens gång. Läraren utvärderar tillsammans med vårdnadshavarna vid regelbundet anordnade samtal i vilka barnet kan delta. Läraren skall tillsammans med den övriga personalen främja barnens förutsättningar för självvärdering, som speciellt stöder självbilden och struktureringen av det egna arbetet. I utvärderingen ska inriktningen vara på barnens växande- och inlärningsprocess snarare än på uppnående av målen.

I Kronoby kommun ges ett allmänt intyg över vad som övats och tränats under förskoleåret. De individuella färdigheterna utvärderas i förskolekartläggningen, som sammanfattas i förskolebåten. Föräldrarna deltar i utvärderingen genom regelbundna samtal. Ifall ett barn har plan för lärande eller individuell undervisningsplan görs tillsammans med vårdnadshavarna en utvärdering utifrån de mål som uppställs i planen.

Föräldrarna kan också ges möjlighet att utvärdera förskoleårets verksamhet.